

МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ

Виконування екоаудиту

Практична настанова



КИЇВ – 2012



Цю брошуру було підготовлено в рамках проекту Twinning UA09/ENP-PCA/EN/17 "Підтримка Міністерства охорони навколишнього природного середовища України у впровадженні Закону України "Про екологічний аудит". Цей проект було реалізовано спільно Міністерством екології та природних ресурсів України, за підтримки Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління, й консорціумом у складі Агентства навколишнього середовища Австрії та Міністерства навколишнього середовища Чеської Республіки. Виноситься подяка Спільці екологічних аудиторів України за співпрацю.



Цей проект фінансується Європейським Союзом.
This project is funded by the European Union.

Виконання екоаудиту

Практична настанова

Зміст

1. Вступ	2
2. Ключові кроки під час екоаудиту	4
3. Підготування до аудиту.....	7
4. Проведення аудиту.....	11
5. Оцінювання результатів аудиту.....	14
6. Звітування про результати аудиту	17
7. Обов'язковий екоаудит.....	22

Додатки

1. Екологічний профіль компанії.....	27
2. Контрольний список документів.....	30
3. Типовий план проведення аудиту.....	32
4. Контрольний список питань з аудиту.....	34
5. Контрольний список з аудиту засобів для зберігання нафти.....	40
Список скорочень	44





1. Вступ

Екоаудит є ключовим інструментом, що допомагає підприємствам в Україні поліпшити свої екологічні показники та скоротити витрати. Міжнародний досвід показує, що систематична та об'єктивна експертиза питань довкілля на корпоративному рівні приносить значні економічні вигоди на додаток до зниження впливу компанії на навколишнє середовище. Огляд екоаудиту та його вигоди подано в окремій брошурі з екоменеджменту, яку видало Міністерство екології та природних ресурсів України, і розміщено на веб-сайті www.menr.gov.ua.

У цій брошурі подано практичні поради стосовно проведення екоаудиту. Її спрямовано на малі та середні компанії-виробники, хоча можна очікувати, що вона також буде доречна для великих виробничих компаній і підприємств з інших промислових і комерційних секторів. Рекомендації можуть також бути корисними для екоаудиторів і це сприятиме тому, що перевірки по всій країні будуть провадити послідовно та ефективно. Брошуру базовано

переважно на задовільній практиці в країнах-членах ЄС і в Україні. Її також оснований на методологічних порадах довідника з екоаудиту Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління.

Екоаудит для компанії може бути обов'язковим або добровільним. Обов'язковий аудит – це аудит, що проводиться у відповідь на юридичні вимоги або вимоги зовнішніх сторін, наприклад, банку чи потенційного інвестора. Добровільним аудитом вважають такий, що його ініціюють на замовлення компанії. Зважаючи на добровільність аудиту, компанія може вільно використовувати будь-якого екоаудитора, якого вона вибирає, й визначати питання довілля, що їх має бути розглянуто, і критерії, за якими потрібно оцінювати результати діяльності компанії.

У цій практичній настанові викладено загальний підхід і методологію, що їх можуть використати екоаудитор та компанія, або як наведено тут або ж змінено відповідно до конкретних обставин компанії. Також подається резюме основних кроків проведення екоаудиту разом із технічними контрольними переліками та запитальниками з тим, аби допомогти проводити аудит у систематичний, задокументований й об'єктивний спосіб. Посилання на відповідні терміни та їх визначення представлені у вигляді окремої брошури з цієї ж серії.





2. Ключові кроки під час екоаудиту

Екоаудит є, мабуть, одним з найважливіших інструментів для екоменеджменту, оскільки він подає достовірні дані, за якими розробляють політику компанії та реалізують програми. Екоаудит, просто кажучи, – це:

- Детальне вивчення проблем довкілля, які важливі для компанії та;
- Оцінювання результатів відповідно до встановлених критеріїв, зокрема юридичних вимог.

Перше завдання аудиту – визначити й точно описати обсяги викидів, скидів та інших екологічних аспектів діяльності компанії. Конкретні проблеми, що їх будуть досліджувати можуть змінюватися від однієї проблеми, такої як відходи, до широкого кола питань, що стосуються екологічних дозволів компанії, або які відображені у власній системі екоменеджменту. Компанія може мати значний вплив на навколишнє середовище внаслідок безпосередніх локальних операцій (наприклад, скидання стоків), або через опосередковані дії (наприклад, перевезення вантажів). Найпоширеніші питання, які розглядають під час аудиту, є такі:

Поводження з відходами

Скидання стічних вод

Викиди в атмосферу

Зберігання небезпечних матеріалів

Забруднення виробничої території (проммайданчику)

Система екоменеджменту

Під час проведення аудиту відповідності враховують ті питання, які викладено в екологічних дозволах компанії. Розгляд забруднення території відбувається спочатку як теоретико-оцінювальне завдання, оскільки польові буріння та відбирання проб можуть тривати кілька місяців і це значною мірою затримує звітність з аудиту щодо інших питань. Ціль такого розгляду – визначити, чи можливе значне забруднення ґрунту, і якщо так, – поставити вимоги у програмі до відбирання та аналізування зразків.

Енергоспоживання, на відміну від інших зазначених вище питань, зазвичай, не розглядають як частину такого аудиту. Хоча енергоспоживання є важливим для довкілля, докладний енерго-аудит вимагає спеціальних навичок і методів, які переважно перебувають за межами компетенції екоаудиторів. Те саме стосується гігієни праці та техніки безпеки (наприклад, рівень запиленості біля виробничого устаткування). Ці питання вирішують за допомогою спеціальних перевірок фахівцями в цих галузях. Під час добровільного аудиту компанія сама вирішує питання, які має бути розглянуто, хоча вона може приймати поради від аудитора про те, які аспекти мають особливе значення для діяльності компанії. У випадку проведення першого аудиту території компанії, значні проблеми можуть бути лише виявлені.

У цій брошурі не розглянуто аудит компаній відповідно до EMAS чи стандарту ISO 14001, оскільки такий аудит має свою індивідуальну методологію, орієнтовану головним чином на процедури та документи, необхідні для цього стандарту. Аудитори, згідно з ISO 14001, повинні отримати спеціальну підготовку і стати офіційно акредитованими для цього стандарту. Багато компаній в Україні і за кордоном мають несертифіковану систему екоменеджменту і, на замовлення компанії, добровільний аудит може безпосередньо оцінити систему екоменеджменту цієї компанії.



Хто виконує аудит?

Аудит звичайно виконує зовнішній аудитор, бо така людина чи команда принесе досвід, навички та об'єктивність, які не може бути отримано серед персоналу компанії. Добровільний аудит відбувається на основі договору між компанією та екоаудитором, а компанія має право вибрати будь-якого аудитора, який на її думку підходить, згідно з вимогами компанії. Оскільки проведення аудиту – це детальний і складний процес, рекомендовано, щоб компанія вибирала аудитора з відповідною підготовкою, навичками та досвідом. Міністерство екології та природних ресурсів України упорядковує список зареєстрованих аудиторів, з яким можна ознайомитися на веб-сайті www.menr.gov.ua. Для аудиту малих підприємств і для звичайних повторних аудиторських перевірок, зазвичай, буває достатньо одного екоаудитора. Якщо компанія має низку складних питань, то можна сформувати команду з 3 або 4 екоаудиторів. У випадках комплексних аудитів на великій території, може знадобитися ще більше команда, хоча таке буває рідко. Для малих і середніх підприємств команди з двох аудиторів, зазвичай, достатньо. Компанія сплачує послуги аудитора безпосередньо та зберігає право власності на аудиторський висновок. Результати аудиту не може бути передано будь-якій стороні, зокрема державним органам, окрім як з дозволу.

Ключові кроки в процесі аудиту

Незважаючи на відмінності, згідно зі специфічними вимогами кожної компанії, загальний порядок проведення екоаудиту може бути викладено у наведених нижче кроках.

- Підготування до аудиту
- Проведення аудиту
- Оцінювання результатів аудиту
- Звітність про отримані результати

Ці ключові етапи буде докладно розглянуто в наступних розділах.

3. Підготування до аудиту

Проведення екоаудиту – це систематичний і задокументований процес, здійснюваний кваліфікованими аудиторами. Він має привести до надійних і всебічних висновків, що їх може бути використано як основу для майбутньої діяльності компанії. З цих причин украй важливо, щоб планування аудиту було ретельним і продуманим.

Протягом підготовчого етапу, аудитор у безпосередньому співробітництві з компанією має здійснити наступні дії:

- Отримати основну інформацію по довкіллю та виробничу інформацію від компанії
- Обговорити потрібне з компанією, щоб:
 - Переконатися, що компанія розуміє процес виконання аудиту
 - Відвідати досліджувану територію
 - Ознайомитися з діяльністю компанії
 - Отримати документацію щодо екологічних зобов'язань
 - Визначити важливі питання щодо довкілля, які потім буде розглянуто
 - Установити цілі аудиту
 - Завершити контрактні домовленості з компанією

Аудитор має отримати уявлення про компанію та її проблеми довкілля, перш ніж укласти контракт з компанією та почати докладне підготування до аудиту. Для цього аудитор має попросити компанію надати йому основні відомості про компанію, план території та її різноманітні скиди, викиди й відходи. Рекомендовано, щоб аудитор





надіслав компанії анкету, таку як формуляр екологічного профілю, наведену в додатку 1. Компанія має заповнити формуляр настільки, наскільки це можливо, на основі наявної чи легкодоступної інформації та швидко повернути його аудиторіві.

Розглянувши заповнений екологічний профіль компанії та основну інформацію по довкіллю й виробничу інформацію від компанії (наприклад, веб-сайт компанії), аудитор має домовитися про відвідування досліджуваної території. Ціль візиту – аудитор має ознайомитися з територією компанії, а також отримати будь-яку актуальну наявну документацію. Тип документації (дозволи, плани місцевості, тощо), яка може бути корисною, зазначено в додатку 2.

Природоохоронні органи, відповідальні за перевірку компанії, можуть мати корисну інформацію, але аудитор не повинен вступати в контакт з владою стосовно цієї чи будь-якої іншої інформації без отримання попередньої згоди компанії.

Аудитор і компанія наразі перебувають у стані визначання суттєвих питань щодо довкілля і управлінських питань, що їх має бути розглянуто під час аудиту. Нарада має також вирішити, чи доведеться аудитору виконувати деякі роботи з відбирання проб, їх аналізування чи поточних вимірювань для отримання вірогідних даних, потрібних для аудиту. Обидві сторони також мають дійти згоди щодо критеріїв, за якими результати перевірки має бути оцінено, і який рівень рекомендацій має бути долучено до звіту.

Аудитор тепер може докладно планувати аудит, підготувати кошториси та надсилати докладні пропозиції, зокрема графік аудиту, до компанії. Аудитор на даному етапі також має зазначити, де потрібно буде отримати основну інформацію (наприклад, таку як поточне вимірювання, відбирання проб і аналізування). Такі дані компанія може отримати сама, або за окремою домовленістю зі спеціалізованою лабораторією.

Після узгодження договору з компанією, аудитор може зробити наступні кроки:

- Зібрати та проінструктувати команду аудиторів
- Розподілити обов'язки
- Скласти План аудиту
- Скласти Контрольний список для використання під час аудиту

Підготування плану аудиту – важливий крок для забезпечення того, що аудит виконують систематично та ефективно. У додатку 3 наведено приклад такого плану. План аудиту встановлює цілі аудиту, питання, які потребують вирішення та характер і розподіл у часі окремих завдань, що підлягають вирішенню. Конкретний план має бути готовий до кожного аудиту, який буде змінюватись залежно від масштабу та складності об'єкта й характеру проблем довкілля. План аудиту гарантує, що кожен значний аспект довкілля розглядають, і що аудитори персонально знають про свої обов'язки. Копію плану надсилають у компанію до аудиту, щоб забезпечити розуміння компанією процедури аудиту та зробити доступними відповідний персонал і документацію. Час, відведений на окремі питання, буде змінюватись залежно від обставин, як і кількість залучених аудиторів. Якщо компанія належить до малого чи середнього бізнесу, то, зазвичай, одного аудитора достатньо. Це справедливо в тих випадках, коли компанія була предметом попередніх перевірок і проблеми довкілля добре зрозумілі. У разі першого аудиту компанії, яка має низку великих або складних питань, може все ж таки знадобитися команда з 3 або 4 аудиторів. У разі середніх компаній нормально, коли 2 аудитори займаються аудитом, оскільки 4 прискіпливих ока під час перевірки краще, ніж 2.

Аудиторська група має скласти контрольний список для конкретних питань, які потрібно розглянути під час аудиту. Контрольний список аудитора може базуватись на загальному контрольному переліку,





який потім підлаштовують відповідно до конкретних обставин компанії і питань, які потребують вирішення. Аудитор може використовувати інформацію, отриману з формуляра екологічного профілю, дозволів чи будь-яких інших документів, що їх надає компанія для розроблення конкретних питань для контрольного списку.

Контрольний список допомагає гарантувати, що всі важливі питання буде встановлено й розглянуто під час відвідання об'єкта. Список і супровідні записки забезпечують основну документацію, з якої формують аудиторський звіт. До цих документів також можна повернутись потім, за потреби їх подальшого аналізування. Приклад загального контрольного переліку наведено в додатку 4. У додатку 5 подано приклад контрольного списку, спеціально розробленого для аудиту великого нафтосховища. Деякі з питань контрольного списку має бути порушено під час першої зустрічі з керівництвом компанії. Інші буде розглянуто під час огляду об'єкта чи під час вивчення документації, що її має компанія, або через інтерв'ю зі співробітниками компанії. Контрольний список ніколи не може бути достатньо повним, щоб охопити всі питання, і аудитор має постійно пам'ятати, що елементи, не внесені до переліку, може бути визначено як важливі в ході аудиту. Контрольний список – це допомога в проведенні систематичного й документованого аудиту, але і він не є заміною здорового глузду та спостережливості.

4. Проведення аудиту

Аудитор, як правило, повинен мати певний власний робочий одяг (захисну куртку, захисні окуляри й чоботи), а також відповідні ідентифікаційні документи для входу на об'єкт. Аудитор має перевірити заздалегідь, чи дозволить компанія фотографувати виробничий процес і чи має вона спеціальні вимоги щодо одягу та устаткування. Хороша практика для аудитора – приходити раніше на місце об'єкта, щоб мати час для короткого огляду за межами об'єкта та навколишнього середовища (житло, поля, промислова діяльність, ліси, тощо).

Загальні завдання, що їх потрібно виконати під час аудиту, зазначають у плані аудиту і вони охоплюють наведене нижче:

- Початкова зустріч аудиторської команди та співробітників компанії
- Системна інспекція об'єкта
- Ознайомлення з документами та записами
- Ділові розмови з відповідальними працівниками
- Заключна зустріч наприкінці аудиту із співробітниками компанії

Аудит, зазвичай, провадять протягом 2 або 3 днів, викладених у плані аудиту, використовуючи невелику команду аудиторів. Провідний аудитор уже має поінформувати аудиторів з ключових питань, і кожен з них повинен бути присутнім на першій зустрічі з компанією. Персонал компанії на початковому та заключному засіданні, зазвичай, має складатися з представників вищого керівництва, а також окремих співробітників-спеціалістів виробничих операцій. Ціль першої зустрічі – роз'яснити співробітникам компанії, як саме провадитимуть аудит, і яка інформація буде потрібна аудиторам. Також аудитори відповідатимуть на будь-які запитання працівників





компанії та заохочуватимуть відкрите та всебічне співробітництво з персоналом. Документацію з викладенням екологічних зобов'язань компанії (дозволи, тощо) звичайно передають аудиторам на цій першій нараді. Як зазначено у зразку Плану аудиту (додаток 3), перша зустріч, зазвичай, передбачає цілковите ознайомлення з об'єктом. На наступних сесіях аудитори відокремляться від команди, щоб розглянути конкретні напрямки, але краще, щоб усі члени аудиторської групи взяли участь у всебічному ознайомленні з об'єктом.

Під час інспектування ділянки аудитор має вести нотатки щодо перевірених процесів і питання, які були розглянуті, невідповідності та пов'язані з ними висновки потрібно записати, використовуючи за основу заздалегідь підготовлений перелік запитань. Можна використовувати перелік питань, щоб провадити опитування персоналу, але його має бути доповнено будь-якими питаннями, які виникають під час ознайомлення на місці.

Часто буває корисно фотографувати, особливо проблемні місця, які буде висвітлено в доповіді. Деякі компанії вимогливі до використання камери задля безпеки (наприклад вибухонебезпечні середовища) або комерційної таємниці, і дозвіл на фотографування має бути отримано заздалегідь у компанії. Аудитори повинні також мати на увазі, що деякі подробиці процесу і виробнича інформація можуть бути комерційною таємницею, і це право на конфіденційність потрібно поважати.

Аудитор має свої професійні навички, але він не може бути фахівцем у всіх галузях промисловості та виробничих операціях. Аудитор не повинен соромитися ставити питання співробітникам будь-якого рівня компанії, щоб забезпечити цілковите розуміння об'єкта та його діяльності.

Основні сфери, що їх розглядатимуть під час відвідування виробництва, охоплюють такі:

- Сировина та місця зберігання палива
- Виробничі зони
- Зберігання проміжної та готової продукції
- Зберігання відходів
- Очисне устаткування та місця для скидів
- Викиди в атмосферу та устаткування для запобігання забрудненню

Межу ділянки також треба дослідити, щоб виявити очевидні ознаки забруднення, пов'язані з виробництвом. Важливо також зазначити, чи мали місце будь-які важливі зміни в районі недалеко від території, як, наприклад, нове житло.

Заключне засідання наприкінці аудиту дає можливість аудитору запитати будь-яку додаткову інформацію та поділитися з компанією своїми враженнями за результатами аудиту. Обговорення невідповідностей, виявлених під час аудиту, потрібно стисло долучити до звіту.





5. Оцінювання результатів аудиту

Ключова особливість аудиту – порівнювати результати аудиту з такими критеріями як:

- Вимоги дозволів на спеціальне використання природних ресурсів відповідно до вимог національного законодавства
- Вимоги власної політики компанії, її цілі та процедури
- Інші критерії, зокрема належна екологічна практика на схожих виробництвах

Є багато причин, чому компанії хочуть провести аудит свого виробництва, і тому питання, які розглядатимуть, і критерії оцінки будуть змінюватися залежно від конкретних обставин. Застосовувані критерії мають узгодити між собою компанія й аудитор до проведення аудиту.

Екологічні дозволи відповідно до українського законодавства

Рамковий закон «Про охорону навколишнього середовища» прийнято в 1991 році, і він передбачає видавання дозволів щодо викидів в атмосферу, скидання стічних вод у водні об'єкти та захоронення відходів. Для кожної з цих царин, щоб створити нормативно-правову базу, було прийнято наступні закони: Закон «Про охорону атмосферного повітря» (1992, нова версія від 2001), Водний кодекс (1995) і Закон «Про відходи» (1998).

Українське законодавство вимагає, щоб усі компанії-виробники працювали згідно з відповідними вимогами екологічних дозволів національного законодавства. Завдання аудитора таке:

- Визначити, чи усвідомлює компанія всі юридичні вимоги до неї
- Визначити, чи отримала компанія всі необхідні дозволи

- Визначити, чи відповідає компанія всім вимогам і дозволам природоохоронного законодавства

Процедура видавання дозволів в Україні ґрунтується на зваженому підході до окремих положень законодавства, пов'язаних із забрудненням повітря, забрудненням води та поводженням з відходами. Дозволи можуть видати компетентні державні органи, зокрема Міністерство екології та природних ресурсів, Міністерство охорони здоров'я та структури пожежної охорони. Дозволи регламентують питання викидів в атмосферу, скидів у воду і поводження з відходами, але, можливо, не завжди звертають увагу на такі питання, як забруднення ґрунту, шум, запах або вібрація (йдеться про сейсмічний вплив від вибухів).

На цей час розглядають, як систему екологічних дозволів можна вдосконалити, а система, базована на інтегрованих дозволах (наприклад, як в ЄС система IPPC) перебуває на розгляді.

Зрозуміло, що екоаудитор, вибраний компанією, мусить цілковито розуміти природоохоронне законодавство України та систему видавання й перевіряння екологічних дозволів для промисловості.

Власна політика компанії та стандарти

Багато компаній, зокрема дочірні компанії транснаціональних корпорацій, створили та задокументували стандарти й процедури, що їх потрібно застосовувати на підприємстві, і які є додатковими до загальних зобов'язань дотримання всіх юридичних вимог. Власні вимоги компанії може бути викладено в простому документі, що визначає, наприклад, зберігання небезпечних відходів або вони можуть бути частиною власної системи компанії щодо екоменеджменту.



Компанія повинна надавати аудитору документи, у яких викладено свої власні вимоги щодо процедур екоменеджменту та виробничої діяльності на своєму об'єкті. Функція аудитора – визначити, на незалежній основі, чи працює компанія послідовно за власними задокументованими вимогами.

Належна екологічна практика

Іноді компанія може попросити порівняти її нинішній статус з ймовірними майбутніми стандартами, або з хорошою виробничою практикою свого сектору у сфері охорони навколишнього середовища.

Екологічні дозволи й законодавство не можуть установити всі критерії, які охоплюють промислову діяльність, особливо тоді, коли технології та свідомість щодо питань довкілля швидко вдосконалюються. У мінімальній кількості стандартів встановлюють правові вимоги, яких компанія повинна дотримуватись, але деякі компанії хочуть вийти за межі правових вимог. Деякі з компаній бажають виявити лідерство в охороні навколишнього середовища заради бізнес-переваг, яким це лідерство сприяє. Інші компанії, хотіли би знати, як їхню діяльність порівнюють з належною природоохоронною діяльністю серед українських або іноземних компаній в їхній галузі або в подібній галузі промисловості. Таке порівняння може допомогти визначити, де потрібно поліпшити устаткування, інфраструктуру чи процедури керування, та які нові інвестиції можуть знадобитися, якщо компанія планує розширення чи модернізацію наявних потужностей.

6. Звітування про результати аудиту

Звіт про аудит вважають підготовленим, якщо в ньому є:

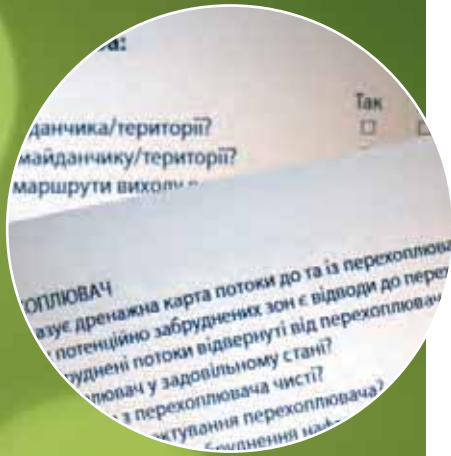
- o Точна та докладна інформація про ключові аспекти довкілля у виробничій діяльності компанії, операції, скиди та відходи
- o Оцінка результатів аудиту згідно з вимогами природоохоронного законодавства, і, в деяких випадках, з іншими критеріями, установленими компанією
- o Рекомендації щодо подальшої діяльності компанії.

Підготування звіту про аудит потрібно розпочати незабаром після здійснення аудиту й тоді, поки докладну інформацію ще не забули аудиторів. Звіт про аудит стає власністю клієнта і його зміст цілком конфіденційний. Жодні аспекти чи подробиці звіту не можна публікувати чи обговорювати з третіми сторонами, включаючи природоохоронні органи, за винятком спеціального дозволу компанії.

Аудиторський висновок має бути докладним і точним, оскільки він забезпечує базу, для порівняння майбутніх дій і прогресу компанії. Його підготування вимагає значного навантаження і рідко займає менше, ніж кілька тижнів. Проект висновку розробляє головний аудитор, використовуючи свої власні висновки та записи, і підтримує це інформацією й висновками інших членів команди.

Висновок, зазвичай, має наведені нижче елементи. Форму й окремі підзаголовки можна змінювати відповідно до типів підприємства.





Типовий зміст аудиторського висновку

1. Вступ
2. Висновок
3. Виробнича діяльність, викиди та скиди
4. Ключові аспекти довкілля
 - 4.1. Стічні води
 - 4.2. Викиди в атмосферу
 - 4.3. Поводження з відходами
 - 4.4. Зберігання палива та сировини
 - 4.5. Менеджмент і виробничі питання
 - 4.6. Екологічний статус ділянки/території (чи щодо відповідальності, чи щодо виведення з експлуатації)
 - 4.7. Інші питання
5. Невідповідності та рекомендації.

Додатки

Зазвичай, у кожному підзаголовку (наприклад 4.1 тощо) мають бути наведені нижче елементи:

- 4.1. Стічні води
 - 4.1.1. Дозволи, юридичні та власні вимоги компанії
 - 4.1.2. Характеристика наявних стоків – обсяг, характер, місце розташування, тощо
 - 4.1.3. Оцінка поточної ситуації

У висновку може бути перелік основних документів, розглянутих аудитором, але не потрібно подавати всю інформацію, плани, пам'ятки та інші документи, отримані під час аудиту. Технічні подробиці, які мають безпосередній стосунок до аудиту, зокрема плани або результати моніторингу, має бути розміщено в додатках. Фотографії, що їх використовують, щоб показати невідповідність, можна подати в доповіді або в додатку. Контрольні списки та інші нотатки аудиту потрібно зберігати для подальших запитів щодо окремих аспектів і документальних доказів того, що було виявлено під час аудиту.

Невідповідності та рекомендації

Рекомендації має бути чітко пов'язано з невідповідностями та проблемними питаннями, виявленими під час аудиту. Невідповідності, зазвичай, розглядають у контексті наведених нижче категорій:

1. Невідповідність потенційно великим впливам на навколишнє середовище – наприклад, пробоїна в захисті сховища небезпечних речовин
2. Невідповідність потенційно істотним впливам на довкілля – наприклад, неправильна класифікація небезпечних відходів
3. Невідповідність потенційно незначним впливам на навколишнє середовище – наприклад, недостатня підготовка окремих співробітників
4. Невідповідність незначним впливам на навколишнє середовище – наприклад, нездатність належно вести облік результатів моніторингу

Рекомендації та їхні часові межі реалізації мають відображати суттєвість невідповідності, покласифікованої вище. Деякі



невідповідності (наприклад 1-ої категорії) потребують негайної уваги, а щодо строку усунення мають нараховувати дні. Стосовно невідповідності 3-ї категорії та вище можуть надавати час для корегувальних дій строком від 3 місяців. Часові межі мають відображати практичність застосованих дій, як в інженерному-будівельному сенсі, так і щодо фінансових обмежень. Дуже рідко питання довкілля може виправдати закриття об'єкта. Тимчасове припинення діяльності на момент модифікації іноді трапляється, але лише як рекомендації. Бажано, щоб екоаудитори розповіли керівництву про невідповідності на заключному аудиторському засіданні, або коли аудиторський звіт перебуває в стадії розроблення з тим, аби визначити ті рекомендації, що є практичними для компанії.

У розділі рекомендацій необхідно описати основні дії, яких компанія має вжити, на думку аудитора, і може охоплювати такі приклади:

- Стоки потрібно аналізувати принаймні раз на місяць для визначення таких параметрів: (БСК, ЗР, ХСК, Zn).
- Зберігання небезпечних відходів у бочках на відкритому майданчику біля стоку поверхневих вод є неприйнятним. Має бути побудовано нові криті сховища задля запобігання розливам.
- Система компанії з менеджменту проблем довкілля є слабкою і її потрібно посилили великою кількістю ресурсів і встановленням власної системи екоменеджменту.

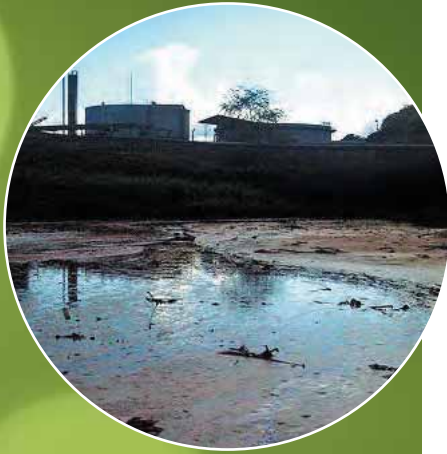
Рекомендація, зазвичай, не подає в подробицях того, як конкретно потрібно розв'язувати ті чи інші проблеми. Наприклад, в обов'язки аудитора не входить викладати докладно, які саме деталі чи механізми має бути спроектовано та виготовлено для зберігання небезпечних відходів.

Іноді аудитор визначає можливі невідповідності в ділянці, щодо котрої він не має достатньої інформації. У таких випадках доцільно рекомендувати розгляд цих питань відповідними спеціалістами. Наприклад, якщо аудитор вважає, що є ймовірність забруднення ґрунтів, то можливо знадобиться участь фахівця для відбирання зразків і аналізування ґрунту та ґрунтових вод у тій місцевості.

Рекомендації за підсумками перевірки, зазвичай, зосереджують на тих питаннях, які не відповідають нормативним вимогам і власній політиці компанії. У деяких випадках, на прохання компанії, вони можуть посилатися на кроки, що їх компанія має зробити, щоб привести свою діяльність у відповідність з можливими майбутніми правовими вимогами, або зі стандартами кращих екологічних практик у промисловій галузі.

Видавання аудиторського звіту

Спочатку звіт готують як проект, який потім відправляють у компанію для ознайомлення. Це дає змогу компанії перевірити звіт, заповнити будь-які прогалини в інформації, виправити деякі незначні помилки та відреагувати виявлені невідповідності. Нормально, коли аудитор після надсилання проекту висновку через кілька днів зустрічається з керівництвом, щоб вияснити та обговорити свої висновки та рекомендації. Незважаючи на тісну співпрацю з компанією, аудитор повинен зберігати свою незалежність і об'єктивність, тому що, коли компанія почне подавати інформацію та думки, аудитор має відстоювати аудиторський висновок і його рекомендації. Рекомендації не є обов'язковими, і компанія вирішує, чи налаштована вона їх виконувати чи ні, та протягом якого часу. Після отримання зворотної реакції від компанії аудитор вносить необхідні поправки в остаточний аудиторський висновок.



7. Обов'язковий екоаудит

Є певні обставини, за яких екоаудит може стати обов'язковою умовою для підприємства. Обов'язкова означає те, що рішення про проведення екоаудиту покладено на підприємство якимось зовнішнім органом, наприклад, державною установою. До таких обставин належать:

1. Національне законодавство

Уряд може законодавчо встановити, що деякі класи підприємств (наприклад, державні компанії) підлягають екоаудиту за певних обставин (наприклад, продаж приватному інвестору). Ціль полягає в тому, щоб для потенційного інвестора чітко визначити минулі екологічні зобов'язання й майбутні інвестиційні потреби. Такий аудит буде також відігравати важливу роль в уточненні та розподілі обов'язків і витрат для можливих робіт з відновлення ділянок та/або необхідних поліпшень показників роботи стосовно навколишнього середовища. Закон України «Про екологічний аудит» (2004) установлює порядок проведення обов'язкового екоаудиту та пов'язаних питань, таких як навчання та реєстрація екоаудиторів.

2. Кредити або гранти від фінансових чи урядових установ

Фінансові установи (наприклад, Світовий банк) або агентство розвитку може наполягати, аби будь-яке фінансове підтримання підприємств ставили в залежність від умови здійснення екоаудиту. Ніякі міжнародні фінансові установи та кілька банків або державних органів не бажають надавати фінансову підтримку компаніям, що їх вважають суттєвими забруднювачами.

3. Продаж підприємства чи інвестиція із зовнішніх джерел

Багато потенційних покупців або інвесторів підприємства можуть побачити документи стосовно екоаудиту, для того, щоб вони мали чітке уявлення про екологічний статус підприємства, про будь-які непогашені зобов'язання та про можливу потребу значних інвестицій у контроль забруднення.

Таким чином, обов'язковий аудит – це аудит, який накладають на підприємство за законом або за вимогами фінансової установи чи потенційного покупця або інвестора. Хоча таке не стосується вибирання аудиторів або аспектів довілля, які будуть оцінені, підприємство має повною мірою співпрацювати з аудитором і в процесі виконання аудиту. Методологія проведення екоаудиту та основні етапи, зазначені в цьому буклеті, будуть схожими як для добровільного, так і для обов'язкового аудиту.

Є, однак, різниця щодо ряду важливих аспектів і це показано в таблиці нижче.

	Добровільний аудит	Обов'язковий аудит
Підприємство вибирає аудиторів	так	ні
Підприємство вибирає, які аспекти довілля будуть перевіряти	так	ні
Критерії для оцінювання зазначає підприємство	так	ні
Отримання звіту з екоаудиту обмежено лише підприємством	так	ні
Звіт з екоаудиту буде доступний для громадськості	ні	можливо



У разі обов'язкового аудиту зовнішній орган (не підприємство) приймає рішення про аспекти довкілля, які має бути розглянуто. Питання, що потребують вирішення, можуть бути досить широкого обсягу, і, зазвичай, охоплюють потенційну загрозу для природного середовища, що впливає з:

Поводження з відходами

Скидання стічних вод

Викидів в атмосферу

Забруднення ґрунту і ґрунтових вод

Зберігання небезпечних речовин

Такі питання, як використання енергії та викиди парникових газів, також можуть перевіряти, так само як і екологічну сталість поставок сировини. Звичайно, аудит зосереджується на прямих впливах від виробничої діяльності на ділянку, де розміщено підприємство. Іноді зовнішній орган може також мати занепокоєння з приводу здоров'я та безпеки працівників або соціальних питань, але такі аспекти не розглядають у межах екоаудиту. Там, де визначено суттєві проблеми довкілля, уповноважуючий орган може вимагати, аби аудитори врахували й описали можливі заходи відновлення та/або інвестиційні потреби, а також пов'язані часові графіки й витрати.

Для забезпечення об'єктивності аудиту й того, що аудитори мають потрібний набір навичок й досвіду, саме зовнішній орган вибирає аудиторів. Аудит провадять з використанням стандартної методології, з необхідністю підприємства повною мірою співпрацювати з аудиторами в наданні інформації та довідкової документації, а також доступу до об'єкта й відповідного виробництва. Деякі питання конфіденційності можуть виникнути на даному етапі й підприємство, де провадять аудит, має знати, що

звіт аудиту стане доступним для зовнішніх сторін і, можливо, стане доступним для громадськості.

Критерії, за якими оцінюють показники підприємства, мають охоплювати, принаймні, вимоги природоохоронного законодавства, але можуть також долучати й інші аспекти (наприклад, викиди парникових газів), що може особливо зацікавити зовнішній уповноважуючий орган.

Звіт аудиту надають на початковому етапі уповноважуючому органу, а не підприємству. Якщо орган є потенційним приватним інвестором або банком, тоді доступ до звіту іншим органам чи особам може бути досить обмеженим. Якщо уповноважуючий орган є державним органом, то звіт може бути широко розповсюдженим. Його, зазвичай, буде розповсюджено серед кількох осіб або комітетів, або інших урядових установ, оскільки обговорення щодо приватизації активів може зацікавити декілька сторін, зокрема пресу. Можливо також, що державний орган, який уповноважуватиме проведення аудиту, може прийняти рішення поширити цю доповідь серед громадськості, зважаючи на Орхуську Конвенцію. Складаючи звіт аудиту, аудитори повинні знати, що звіт (або його зміст) може стати суспільним надбанням. За таких обставин, екоаудитори мають прагнути, аби звіт не мав конфіденційної інформації про фінанси чи технології. Аудитори повинні також гарантувати, що результати й висновки звіту чіткі, точні й об'єктивні.

У країнах ЄС та інших розвинених країнах використання обов'язкового аудиту зменшилось в останні роки, оскільки підприємства стають предметом для зрілих і ефективних систем природоохоронних дозволів. Наприклад, усі важливі для довкілля галузі промисловості у 27 країнах ЄС на цей час є предметом регулювання IPPC (Комплексне запобігання та контроль забруднень), що охоплює такі питання:



Використання енергії й сировини

Викиди та скиди

Поводження з відходами

Забруднення ґрунту і ґрунтових вод

Виведення з експлуатації ділянки/території

Система екоменеджменту на ділянці

Є також додаткові нормативні системи для контролювання суттєвих ризиків екологічних аварій, видалення азбесту та ПХБ й інших конкретних небезпек.

З такою розгалуженою дієвою системою практично немає потреби у вичерпному екоаудиті і, за таких умов, аудитори зосереджують свою перевірку на наявних дозволах, і на тому, чи підприємство дотримується їхніх вимог та чи потрібні додаткові інвестиції в охорону навколишнього середовища.

Орхуська Конвенція

Орхуська Конвенція – це міжнародна угода, яку можна використовувати як новий і важливий інструмент для захисту навколишнього середовища в Україні. Вона ґрунтується на переконанні, що сталий розвиток може бути досягнуто лише за участі всіх членів суспільства. Конвенція надає права громадськості щодо доступу до екологічної інформації, участі громадськості у прийнятті рішень і доступі до правосуддя з екологічних питань. Український Парламент ратифікував Орхуську Конвенцію в 1999 році.

- 2.5. Чи були на майданчику/території випадки значного забруднення?

Секція 3: Зберігання та застосування сировини

- 3.1. Зазначте основну сировину та продукцію, методи зберігання (бідони, великі цистерни, бак тощо).
- 3.2. Позначте основні зони зберігання на мапі майданчика/території.
- 3.3. Рідке паливо: Визначте тип, максимальний обсяг зберігання і як організовано зони зберігання:

Секція 4: Скидання стічних вод

- 4.1. Зазначте, які види промислових стоків виникають на майданчику/території і як їх обробляють і скидають. Позначте на плані майданчика/території, де ці стоки скидають.
- Максимальний об'єм, м³/добу:
Походження / Склад:
Будь-яке оброблення:
Скинуті (до):
- 4.2. Опишіть, як обробляють і скидають дощову воду:
- 4.3. Опишіть, як скидають побутові стоки:
- 4.4. Звідки компанія отримує застосовну воду?

Секція 5: Поводження з відходами

- 5.1. Опишіть різні види відходів, що утворюються на майданчику/території, їхню кількість і як їх видаляють:

- 5.2. Чи видаляють на місці будь-які відходи (через спалювання, закопування в землю тощо)?
- 5.3. Опишіть будь-які кроки, зроблені компанією, аби мінімізувати відходи виробництва чи сприяти переробленню відходів (наприклад, розділення відходів):

Секція 6: Викиди в атмосферу

- 6.1. Котел:
Для кожного котла зазначте максимальну потужність котла, вид палива і висоту точки викиду. Позначте розташування котлів на мапі майданчика/території.
- 6.2. Точкове джерело викидів в атмосферу:
Розташування всіх значних точкових джерел має бути вказано на мапі майданчика/території. Зазначте походження кожного викиду, природу забруднень, очищення (якщо таке є), та як і де відбувся викид, в тому числі висоту труби.
- 6.3. Неточкові джерела:
Розташування всіх значних неточкових джерел (наприклад, пил) має бути позначено на мапі майданчика/території. Опишіть походження кожного викиду, його природу й засоби контролювання (якщо такі є).
- 6.4. Запахи
Опишіть будь-яке основне джерело запаху та заходи щодо пом'якшення наслідків, які можуть бути причиною незадоволення населення поза майданчиком/територією.

Секція 7: Інші проблеми

- 7.1. Повідомте про будь-які інші проблеми довкілля, які суттєві для компанії.

Контрольний список документів

У поданому нижче списку зазначено ті види документів, які можуть містити матеріали, важливі під час аудиту. Не всі ці документи будуть наявними на кожному об'єкті, також можуть бути й інші важливі документи, що їх тут не перераховано.

Загальне

- Документ з оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС)
- Дозволи на будівництво
- Подобиці будь-яких минулих екологічних катастроф або серйозних інцидентів

Забруднення води

- Дозволи на скидання стічних вод
- Плани дренажу
- Плани очисних споруд для стічних вод
- Результати моніторингу стічних вод
- Результати моніторингу чи інспектування державними органами

Поводження з відходами

- Дозволи
- Перелік окремих відходів, кількостей, способів видалення, а також підрядників
- Місце знаходження та докладні відомості про зони зберігання

- Результати моніторингу чи інспектування державними органами

Викиди в атмосферу (повітря)

- Дозволи
- Опис окремих викидів, зокрема їх характер й обсяг
- Дані про очисне обладнання
- Місце розташування пунктів викиду й висота труби
- Результати моніторингу
- Інформація про короткочасні викиди
- Результати моніторингу чи інспектування державними органами

Зберігання небезпечних матеріалів і палива

- Дозволи
- Місце розташування й інформація про зони зберігання
- Розташування підземних резервуарів і трубопроводів
- Результати тестування резервуарів для великих об'ємів рідини та насипів (обваловок)
- Результати інспектування державними органами

Система екоменеджменту

- Перелік правових вимог
- Політика компанії щодо довкілля
- План на випадок надзвичайної ситуації
- Звіти про внутрішні та зовнішні аудити



Типовий план проведення аудиту

Назва компанії:

Адреса майданчика/території:

Контактна особа компанії:

Головний екоаудитор:

Інші екоаудитори:

Дата початку аудиту:

Тривалість аудиту (дні):

Тип (форма) аудиту: наприклад, добровільний

Сфера аудиту: (відмітити √)

- Викиди в атмосферу (повітря)
- Скиди у воду
- Поводження з відходами
- Практика екоменеджменту
- Зберігання небезпечних матеріалів
- Перевезення небезпечних матеріалів
- Інше (уточніть)

Цілі аудиту:

наприклад, Виявити й охарактеризувати суттєві питання/проблеми довкілля

Оцінити показники щодо вимог екологічного дозволу компанії

Приклад: Компанія середнього розміру, для якої необхідно 2 аудитори

Розклад проведення аудиту

ЧАС	ДЕНЬ 1	ДАТА:
09.00	Початкова зустріч з керівництвом	Усі аудитори
10.00	Обхід майданчика/території	Усі аудитори
11.45	Перевірка документації	Усі аудитори
13.30	Перерва на обід	
14.15	Питання стічних вод	Аудитор щодо стічних вод
14.15	Питання викидів в атмосферу	Аудитор щодо викидів в атмосферу
16.45	Приватна оглядова нарада аудиторів	
	ДЕНЬ 2	ДАТА:
09.00	Питання поводження з відходами	Усі аудитори
11.45	Зберігання/перевезення небезпечних матеріалів	Усі аудитори
13.15	Перерва на обід	
14.00	Питання екоменеджменту	Усі аудитори
15.30	Приватна нарада аудиторів	
16.00	Заключна зустріч з керівництвом	



Контрольний список питань з аудиту

Назва компанії:

Місце розташування майданчика/території: Дата аудиту:

Головний аудитор: Інші аудитори:

A. Загальні питання щодо майданчика/території та менеджменту

1. Чи виробляють на виробництві ті самі кінцеві продукти з тієї самої сировини і з такою самою пропускнуою здатністю, як це початково планувалося?
2. Чи наступні елементи відповідають тим, які викладено в проектній документації та інвентаризації устаткування?
 - устаткування для виробництва
 - сховища/складські приміщення
 - загальна інфраструктура майданчика/території
3. Чи усвідомлює компанія свої правові зобов'язання щодо питань довкілля?

4. Чи визначено й отримано всі необхідні дозволи?
5. Чи закладено механізми менеджменту задля забезпечення того, що умови дозволів виконуються?
6. Чи функціонує в компанії система екоменеджменту?
7. Чи є в компанії наведені нижче документи?
 - Політика компанії щодо довкілля
 - Програма по довкіллю
 - Задokumentовані процедури
 - План навчання співробітників і його облік
 - Внутрішня програма аудиту та її облік
8. Чи отримують результати аналізу та моніторингу від акредитованих або надійних лабораторій?
9. Чи були виявлені невідповідності під час інспекцій або моніторингу з боку природоохоронних органів?

Б. Скидання стічних вод

1. Чи має компанія необхідні дозволи на скидання стічних вод?
2. Чи наведені нижче елементи щодо стічних вод відповідають тим, які викладено в проектній документації та у вимогах щодо дозволу?
 - Дренажна система
 - Система очищення
 - Зливальні пристрої
 - Механізми моніторингу
3. Чи функціонує обладнання для контролю забруднення та чи у гарному стані?



4. Чи провадять моніторинг стічних вод належним чином?
5. Чи відповідають скинуті стічні води умовам дозволу?
6. Чи відділено відводи для зливових/дощових вод від відводів для стічних вод?
7. Чи виявились відводи для зливових/дощових вод незабрудненими?
8. Чи у належному стані механізми скидання побутових стічних вод?

В. Викиди в атмосферу (повітря)

1. Чи має компанія необхідні дозволи на викиди в атмосферу?
2. Чи наведені нижче елементи відповідають тим, які викладено в проектній документації та у вимогах щодо дозволу?
 - Устаткування для очищення від забруднення
 - Висота труби
 - Місце розташування труби
 - Механізми моніторингу
3. Чи функціонує обладнання з контролю забруднення та чи у гарному стані?
4. Чи провадять належним чином моніторинг усіх точкових джерел викидів?
5. Чи відповідає кожен викид умовам дозволу?
6. Чи веде компанія належний облік моніторингу?
7. Чи є очевидний неприємний запах на майданчику/території або за його межами?
8. Чи були скарги щодо запахів за межами майданчика/території?

9. Чи є будь-які джерела неточкових викидів, що їх не описано в документації?

Г. Поводження з відходами

1. Чи має компанія необхідні дозволи?
2. Чи точно описано в документації компанії відходи, які виникають?
3. Чи всі відходи належним чином
 - Прокласифіковано
 - Помарковано
 - У безпечних контейнерах
 - Розділені
4. Чи знаходяться у задовільному стані зони зберігання відходів?
5. Чи всі відходи видалено поза межами майданчика/території?
 - Якщо Ні: а) які відходи видаляють на майданчику/території, де і як?
 - б) Чи є конкретне погодження щодо видалення на майданчику/території?
 - в) Чи обладнання на об'єкті знаходиться у задовільному стані щодо довкілля?
6. Чи тільки уповноважені перевізники відходів видаляють відходи за межі майданчика/території?
7. Чи всі відходи, що їх вивозять за межі майданчика/території, видаляють на дозволених об'єктах?
8. Чи ведуть належний облік усієї діяльності щодо поводження з відходами?

Д. Зберігання небезпечних рідин і палива в резервуарах

1. Чи складську ділянку захищено від зловмисників?
2. Чи всі цистерни перебувають у місцях, захищених насипом?
3. Чи всі цистерни зовні неушкоджені та в задовільному стані?
4. Чи цистерни чітко промарковані?
5. Чи наявні візуальні ознаки розливів або протікання?
6. Чи регулярно перевіряють цистерни й насипи?
7. Чи потужність насипів достатня?
8. Чи насип зовні неушкоджений і без протікання?
9. Чи систему видалення води з насипу задокументовано?
10. Чи всі цистерни й трубопроводи наземні?
 - Якщо Ні: опишіть
11. Чи регулярно випробовують насипи й трубопроводи?
12. Чи були будь-які значні розливи?

Е. Забруднення ґрунту й ґрунтових вод

1. Чи існують будь-які поточні проблеми забруднення ґрунту та ґрунтових вод на майданчику/території?
2. Чи мають місце (або були) будь-які скидання стічних вод у землю або ґрунтові води?
3. Чи має місце (або було) будь-яке видалення відходів у землю на майданчику/території?
4. Чи були в минулому розливи, які могли забруднити землю чи ґрунтові води?
5. Чи провадили коли-небудь моніторинг ґрунтових вод стосовно забруднення?

6. Чи в якомусь із дозволів компанії встановлено вимоги щодо забруднення ґрунту та ґрунтових вод?
7. Чи є в компанії задокументований план надзвичайних дій для боротьби з розливами?
8. Чи має компанія відповідне обладнання та матеріали для боротьби з розливами?

Є. Місцеве довкілля за межами кордону?

1. Чи є докази забруднення, спричиненого компанією за межами майданчика/території?
2. Чи отримувала компанії які-небудь скарги через зовнішнє забруднення, зокрема запахи, пил, тощо?
3. Чи є якісь вразливі рецептори в радіусі 500 м від межі майданчика/території?
 - Житлові будинки, лікарні, школи
 - Природні заповідники
 - Пункти водозабору
4. Чи може випадковий вихід стоків або небезпечних рідких матеріалів досягти вразливих водних ресурсів (ріки, озера, моря)?

Ж. Інші питання

1. Чи відомо про наявність азбесту будь-де на майданчику/території?
2. Чи є відомі джерела ПХБ у конденсаторах або трансформаторах по всьому майданчику/території?
3. Чи є інші серйозні проблеми довкілля, пов'язані з цим майданчиком/територією?

Контрольний список з аудиту засобів для зберігання нафти

Назва компанії:

Дата аудиту:

Адреса майданчика/території

Будь-які попередні аудити:

Контактна особа компанії:

Головний аудитор:

Інші аудитори:

Види та кількість палива, що зберігається:

- | | Так | Ні |
|--|--------------------------|--------------------------|
| 1. МАЙДАНЧИК/ТЕРИТОРІЯ | | |
| 1.1. Чи є доступним точний план майданчика/території? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 1.2. Чи доступна дренажна мапа на майданчику/території? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 1.3. Чи вказано на дренажній карті маршрути виходу в навколишнє середовище? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 1.4. Чи контролюють на вході доступ до майданчика/території? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 1.5. Чи убезпечено периметр майданчика/території від проникнення зловмисників? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 1.6. Чи легко було би зловмисникам спустити нафту? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |

- | | | |
|---|--------------------------|--------------------------|
| 1.7. Чи має майданчик/територія акуратний вигляд і чи добре його/її утримують? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 1.8. Чи є будь-яка надмірна рослинність під чи поряд з цистернами або трубопроводами? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 1.9. Чи є який-небудь новий ремонт або будівництво на майданчику/ території? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 1.10. Чи є будь-які нові цистерни тощо, не відображені в документації? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 1.11. Чи є система комунікацій ефективною? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 1.12. Чи компанія використовує сертифіковану СЕМ? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 1.13. Чи призначено співробітника, відповідального за питання довкілля? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
|
 | | |
| 2. РЕЗЕРВУАРИ ДЛЯ ЗБЕРІГАННЯ ВЕЛИКИХ ОБ'ЄМІВ | Так | Ні |
| 2.1. Чи всі цистерни перебувають у місці насипу? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 2.2. Чи всі цистерни зовні неушкоджені та в задовільному стані? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 2.3. Чи цистерни чітко промарковано? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 2.4. Чи наявні візуальні ознаки розливів або протікання? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 2.5. Чи є будь-які ознаки нещодавніх змін/ремонтних робіт? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 2.6. Чи перевіряють цистерни візуально раз на тиждень? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 2.7. Чи зовнішню частину цистерн перевіряють протягом 10 років? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 2.8. Чи зовнішню частину цистерн перевіряють протягом 20 років? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 2.9. Чи процедури заповнення/розвантаження цистерни оформляють документально? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 2.10. Чи перевіряють наявність вільного об'єму перед завантаженням/ розвантаженням? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 2.11. Чи є захист або сигналізація від переповнення? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
|
 | | |
| 3. ВТОРИННА ЗАХИСНА ОБОЛОНКА | Так | Ні |
| 3.1. Чи достатня потужність насипу? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 3.2. Чи вільна ділянка від сміття та легкозаймистих матеріалів? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 3.3. Чи є простими засоби доступу для персоналу? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 3.4. Чи перевіряють насип візуально щонайменше раз на тиждень? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 3.5. Чи можуть інші потоки впадати в насип (окрім дощової води)? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 3.6. Чи має насип вигляд неушкоджений і без щілин? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 3.7. Чи він має вигляд структурно міцний і в задовільному стані? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |



- | | | |
|---|--------------------------|--------------------------|
| 3.8. Чи насип випробовували/сертифікували протягом 5 років? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 3.9. Чи стіни повторно опечатано там, де трубопроводи проходять крізь стіни? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 3.10. Чи випуск дощових вод підлягає процедурі документування? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 3.11. Чи випуск дощових вод підлягає керованому нагляду? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 3.12. Чи клапани випуску дощової води закриті, коли їх не використовують? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 3.13. Чи є будь-які докази витоку нафти з вторинної захисної оболонки? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 4. ПЕРЕХОПЛЮВАЧ | Так | Ні |
| 4.1. Чи показує дренажна карта потоки до та із перехоплювача? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 4.2. Чи з усіх потенційно забруднених зон є відводи до перехоплювача? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 4.3. Чи незабруднені потоки відвернуті від перехоплювача? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 4.4. Чи перехоплювач у задовільному стані? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 4.5. Чи стічні води з перехоплювача чисті? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 4.6. Чи є люк для інспектування перехоплювача? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 4.7. Чи є будь-які докази забруднення нафтою після перехоплювача? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 5. ТРУБОПРОВОДИ | Так | Ні |
| 5.1. Чи наземні трубопроводи на майданчику/території в задовільному стані? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 5.2. Чи трубопроводи промарковано належним чином? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 5.3. Чи трубопроводи в межах майданчика/території розташовані/охороняються так, аби звести до мінімуму вплив? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 5.4. Чи перевіряють їх візуально щонайменше двічі на місяць? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 5.5. Чи провадять ретельний сервісний огляд як мінімум раз у 5 років? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 5.6. Чи є будь-які ознаки витоку нафти з наземних трубопроводів на майданчику/території? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 6. ІНШІ ПИТАННЯ ЗБЕРІГАННЯ | Так | Ні |
| 6.1. Чи є менші паливні цистерни в межах відповідних насипних систем? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 6.2. Чи міститься сховище для бідонів і контейнерів в зоні насипу? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 6.3. Чи ділянки завантаження для автоцистерн відповідно облаштовані насипами? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |

7. РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ	Так	Ні
7.1. Чи наявний план дій за надзвичайних ситуацій на майданчику/ території?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
7.2. Чи було його нещодавно випробовано?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
7.3. Устаткування на майданчику/території готове до використання?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
7.4. Чи існує система обліку випадків забруднення?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
7.5. Чи були якісь витoki нафти з часу попереднього інспектування?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

КОМЕНТАРІ:

Список скорочень

БСК	Біохімічне споживання кисню
ЄС	Європейський Союз
ЗР	Зважені речовини
ОВНС	Оцінка впливу на навколишнє середовище
ПХБ	Поліхлоровані біфеніли
СЕМ	Система екологічного менеджменту / Система екоменеджменту / Система менеджменту довкілля
ХСК	Хімічне споживання кисню
EMAS	Схема екоменеджменту та аудиту / Eco-Management and Audit Scheme
IPPC	Комплексне запобігання та контроль забруднень / EU Integrated Pollution Prevention and Control system
ISO	Міжнародна організація стандартизації / International Standards Organisation
Zn	Цинк

Екоаудит є ключовим інструментом, що допомагає підприємствам в Україні поліпшити свої екологічні показники та скоротити витрати. Міжнародний досвід показує, що систематична та об'єктивна експертиза екологічних питань на корпоративному рівні приносить значні економічні вигоди на додаток до зниження впливу компанії на навколишнє середовище.

У цій брошурі роз'яснено різні типи екоаудиту та обставини, за яких їх можна застосовувати. Також подається резюме основних кроків проведення екоаудиту разом із технічними контрольними переліками та запитальниками з тим, аби допомогти проводити аудит у систематичний, задокументований й об'єктивний спосіб.

Цю брошуру було підготовлено в рамках проекту Twinning UA09/ENP-PCA/EN/17 "Підтримка Міністерства охорони навколишнього природного середовища України у впровадженні Закону України "Про екологічний аудит". Цей проект було реалізовано спільно Міністерством екології та природних ресурсів України, за підтримки Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління, й консорціумом у складі Агентства навколишнього середовища Австрії та Міністерства навколишнього середовища Чеської Республіки. Виноситься подяка Спільці екологічних аудиторів України за співпрацю.



Цей проект фінансується Європейським Союзом.
This project is funded by the European Union.